Ч. 12. (10 687). Львів, вівторок 19. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

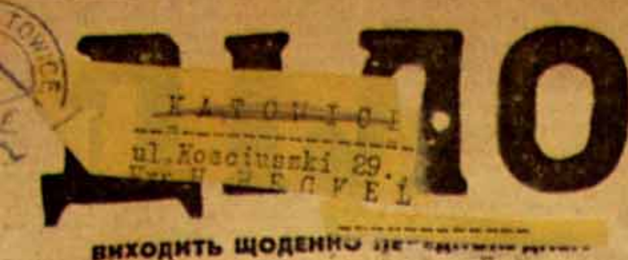

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Інтерпеляція ч. 6'0 посла С. Хруцького і тов. до панів міністрів справ внутрішних і справедливости в справі конфіскати українського щоденника „Діло" у Львові.

Державна прокураторія у Львові сконфіскувала в цілости статтю, поміщену в ч. 286 (10,669) українського щоденника „Діло" з дня 24. грудня 1925 р. під нап. „З кертичних нор" такого змісту:

З кертичних нор.

Д-р Данилович і його штаб. — „Селянський конгрес" зборищем нечестивих. — Будьмо на сторожі.

II.

В першій статті на тему „діяльности" д-ра Сев. Даниловича, статті, яка в цілости впала жертвою конфіскати, звернули ми увагу — так сказатиб — на історичний бік хлібоїдства. Його формальні перемени та зміни в особовому складі його „діячів". Нинішний головний керманич хлібоїдства д-р Сев. Данилович з моментом виступлення польської влади на українській національній території відсахнувся від всіх кращих традицій українського народництва. Ще в р. 192 в часі наступу червоної армії покликаний Тильком, політичним референтом ДОГ. у Львові на „конференцію" як урядуючий голова радикальної партії (з огляду на відсутність дійсного голови д-ра Ів. Макуха) деклерував Польщі льояльність і вірність та заявився за польонофільською орієнтацією. Годиться з дійсним станом річей ствердити, що він — хоч виступав як теоретик радикальної партії, ніколи не втішався безоглядним довірям членів тої партії. Навпаки, його громадська характеристика кількома наворотами була ставлена під знак запиту і сумніву і в українській публичній опінії і в самій радикальній партії.

Від своєї „конференції" в ДОГ. у Львові д-р Сев. Данилович послідовно йде втертими шляхами хлібоїдства. Під цим оглядом виявив він значну енергію. Не хитався і не зневірювався, видержав на „позиції". Багато хлібоїдських „політиків" вже перевелося, навіть Ільків час до часу виявляє невдоволення з польського режіму, а Данилович стоїть як скала. Як до Мекки спішить він що тижня до Варшави, щоби здати звіт зі своєї діяльности й одержати дальші доручення й вказівки. І так з дорученнями Варшави, „Песта" і дефензиви розпочав він видавати „Селянський Прапор" в Станиславові, засипуючи цим безплатним свистком всі громади у Сх. Галичині. Одночасно розпочав він „вічевий рух" головно на Покутті при допомозі свого штабу. Гол. редактором „Сел. Прапора" є д-р Степан Кравчук, Буковинець, добре записаний в румунській сігуранці і польській дефензиві. Крім того до штабу д-ра Даниловича належить о. І. Амброзяк, б. редактор „Радикального Голосу" Стовпюк, б. екзекутор Гадасевич, б. студент Когутяк, б. теольог Гаванський та недокінчений гімназист Стефурак і Марусяк.

Як бачимо, ця „невеличка, але чесна компанія", що знайшла захист під крилами д-ра Даниловича і „Сел. Прапора", робила наступ на наше селянство. Після „віч", які скликувано при допомозі темних типів в деяких селах, серед після вершних підготовчих кроків, склика- д-р Данилович на 30. січня 1926 р. до Станиславова „І-ший селянський конгрес". З тією метою до всіх громад у Сх. Галичині на адресу громадських урядів, себ-то наказних війтів, розсилає він відозви з дописою: „П. комісар! Подайте відозву до відома громади". По словам тієї відозви „конгрес цей буде конституантою Українців у Польщі". Отже тепер польський уряд забаг „української конституанти" при допомозі Даниловичівського штабу. І хоч ця „конституанта" є „селянським конгресом", то все ж таки на нього мається „вибирати" не лише селян (по одному або по двох з сел), але й делегатів міст (по пять). Очевидно, про ніякі вибори й мови не може бути, бо наше селянство є занадто свідоме, щоби не розуміти цілей „селянського конгресу". Таж навіть Ільків в польському соймі ствердив, що „Сел. Прапор" і його „редактори" та „політики" удержувані польськими грішми з гадючих фондів. Українських селян на тому „конгресі" не буде, але не виключене, що адміністрація й поліція зженуть там усіх наказних війтів і инші деморалізаційні типи. Буде це підприємство на широку ногу, бо аранжери заповідають знижку залізничих білетів, безплатний нічліг і дешеве прохарчування. Иншими словами: все буде заплачене.

Польські чинники, які думають, що вже осідлали інтелігенцію, тепер енергійно добираються до селянства, щоби при допомозі платних гайдуків покорити його „под нозі всякого врага і супостата". Тому мусимо бути на сторожі. Громади повинні вже відтепер взяти в руки своїх наказних війтів і инших прихвостнів та слідкувати за їх діяльністю і їх рухами.

Д-р Данилович, забувши честь і затративши особисту й національну гідність, постановив зі своїми гайдуками сліпо виконати доручену йому задачу. Одначе українське селянство, здорове в своїм корені, своєю відсутністю на цьому підготованому зборищі нечестивих, докаже, що деморалізація захопила тільки деякі нікчемні й продажні типи, але є чужа широким масам.

З огляду на те, що таке обмеження свободи слова є суперечне з арт. 10. конституції польської республики та являється грубим шикануванням української преси, підписані запитують пп. Міністрів:

1) Чи їм відомий є наведений факт?

2) Чи пп. Міністри хотять поучити підвладних собі функціонарів, що таке надужиття урядової власти не причиняється до вдержання правовости?

3) Чи пп. Міністри схотять перевести в тій справі слідство, покарати винуватців і припинити переслідування української преси?

ПІДПИСИ.

Варшава, 12. січня 1926.

Внутрішний конфлік у Р.К.П.

В чому він міститься.

Останній 14. з'їзд російської комуністичної партії матиме далекосягле значіння на дальший уклад господарських і соціяльних відносин на цілій території СССР. Формальною істотою конфлікту заключалася в інтерпретації науки Леніна. Ленінградська група, що творила на останньому з'їзді опозицію зложену з 60 членів під проводом Зінов'єва, висунула проти політики центрального комітету партії, чи краще проти її політичного бюра в Москві два поважних закиди: 1) надто велике протегування середняка на селі, що, на думку опозиції, не зближується, а віддалюється від бідняка, а з дня на день багатіє (окулачується) і замісць зближуватися до бідняка, преться до приязни з глитаєм; припинення „розкулачування" села і припинення панування незаможних в селі відкриває шляхи до „індивідуального капіталістичного накопичування"; 2) система „неп-и" є системою державного капіталізму, а для Леніна „неп" — був відступом від комунізму на деякий час а не на все. Ідеалізувати „неп"-у, як шлях до соціялізму не можна, бо це є наругою над комунізмом. Не можна теперішнього державного промислу СССР. вважати соціялістичним промислом, бо він залежний від т. зв. ринкової стихії, яка чим раз то більше скріпляється залежно від щораз то нових уступок раднади в користь селянства. Не можна казати робітникові, що така то державна фабрика, у якій він працює, є мало що не зреалізованим ідеалом соціялізму, бо це було би кпинами. На теперішніх державних фабриках визискують робітника не менше, як це було перед війною.

Опозиція піднесла повищі закиди на адресу пануючої політики, виявляла ту політику шкідливою, але нічого конкретного від себе не запропонувала. Вона й не могла запропонувати, бож всі декрети про „неп", про припинення розкуркулення, про втягання до участи в громадських а подекуди то й у державних справах середняка, вона ухвалювала разом з тим же центральним комітетом і політбюром, яких тепер поборює.

В дуже інтересні а подекуди то й пікантні подробиці дискусії на останньому з'їзді ми не входимо. Подекуди вона була несмачна, та зводилася до особистих порахунків поміж поодинокими лідерами. Дійшло до того, що Каменєву наприклад з'їзд не дозволив відчитати реферату. А Зінов'єва звали противники просто демагогом, дурнем і т. д. Не мало попало і Крупській (вдові по Ленінові). Приглянувшися істоті самого конфлікту ми мусимо дійти до висновку, що з ленінградською опозицією почався важний загальний конфлікт між теперішньою державною системою правління у СРСР і самим чистим комунізмом.

Опозиція має повну рацію, що шлях, на який вступила тепер політика центрального комітету, не веде до соціялізму, але навпаки. Поборники теперішньої політики, що мають величезну більшість, заперечують твердження опозиції. Та ці заперечування на ніщо не здадуться. Ленін робив експерименти з „неп-ою", з селом і з чим було треба та вважав їх переходовими, бо вірив у світову революцію. По його смерти теж вірили у ту революцію. Нині відносини в Европі стабілізуються, більшовики заявляють, що ні, але мусять пристосовлюватися до обставин, мусять обмежуватися до закріплювання здобутків революції у себе, зрезиґнувавши з світових планів. Правовірні комуністи твердять, що в одній державі не вдасться осягнути комуністичного ідеалу (це Зінов'єв), а їх противники запевняють, що соціялістичний ідеал можна осягнути на території одної держави. Ці останні не хочуть признатися до того, що вони на ділі віддаляються від свого ідеалу. Вони це питання усувають взагалі з порядку та намагаються доказати що иншого, а іменно те, що мусять робити так, що роблять, бо инакше все зможе проваллитися.

Отже справа дійшла до ратування самої системи і своїх становищ на її чолі без огляду на те, чи та система покривається з буквою комунізму, чи ні. Кожні неумолимі обставини заставляють відступати, заставляють у себе гоїти рани революції, а не їх поглиблювати. Така політика більшости. Меншість чи опозиція здає собі справу з усього лиха і кричить про те, але не має ніякого ліку на нього. І тут міститься трагедія російського більшовизму.

В цілій історії конфлікту замітне те, що саме тепер опинилися першими на індексі комуністичних єретиків (в розумінню більшости) якраз ті, що ще недавно судили горста Троцького та домагалися навіть виключення його з партії. Зоря Зінов'єва і Каменєва починає темніти. В Ленінграді йде вже інтензивна акція, щоби при найблищих виборах до ленінградського Виконкому його провалити. Зінов'єв напевно не буде в майбутньому і головою Комінтерну. Та він видно не подався і не дуже покаявся, бо ось найновіші відомости кажуть, що Зінов'єв вніс протест до політбюра проти участи СРСР в комісії Ліги Націй для справ роззброєння.

Тепер не поможуть уже найенергічніші навіть постанови партійних з'їздів про правильність політики Центр. комітету і Політбюра, не поможуть найгостріші осуди опозиції, не поможуть погрози для партійних єретиків, а навіть виконання тих погроз, бо справа має глибокий ідейний підклад. Тут річ уже не в особах! Комунізм не покривається тепер, як сказано, із тею політичною системою, що заіснувала в СРСР, дарма, що заіснувала вона за згодою і з волі більшости компартії. Теперішня система більшовицької господарки а навіть соціяльної політики, оперта на компромісах і уступках, не може задовольнити правовірних комуністів. Вона і в майбутньому їх не задовольнить, бо навпаки

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Невдача Вітоса.

Вітос перервав несподівано відпустку й звився в соймі, щоби повискати для своєї партії послів у звязи з розламом у сторонництвах хлопської лівиці. Заходи пос. Вітоса не вдалися.

Радянські відзначення для послів польського сойму.

Орган білоруського радянського уряду „Звєзда" повідомляє, що минська рада нар. комісарів ухвалила надати білоруським послам польського сойму, які беруть участь у прогульці Бриля до СРСР., почесне становище в уряді рад. Білоруси. Відзначать їх, як посли вертатимуть з Москви через Минськ до Варшави.

Подробиці фальшування банкнотів на Мадярщині

В звязи з фальшуванням тисячуфранківок на Мадярщині переслухували ген. директора почт. каси ощадности і полевого епископа Задравеца. Є чутки, що директора почт. каси ощадности Бароша й еп. Задравеца арештували. Їх конфронтували з секретарем кн. Віндішгреца, Рабе, бо цей останній і три фальшівники, арештовані в Газі, зложили зізнання обтяжуючі їх. Поліція має докази, що Барош фінансував фальшівників із держ. фондів. Мав про це знати навіть начальник держави Горті. Премієр мад. кабінету Бетлен по скінченні слідства в справі фальшівників подасться до димісії. Колиб знову одержав місію утворення уряду, поробив би реконструкції.

Литві грозить держ. переворот.

„Лієтвус Зініос" містить чутку, що на Литві хр. демократія має завести диктатуру, бо ця партія за всяку ціну хоче вдержати владу в своїх руках. Часопис зазначує, що Литва могла би такий крок переплатити втратою незалежности.

Чехословаччина визнає СРСР.

На засіданні кабінетової ради 16.І. мін. загр. спр. Бенеш реферував справу фальшування банкнотів на Мадярщині і повідомив, що Чехословаччина небаром визнає СРСР. де юре.

Ширіть наш часопис!

Рідкий ювилей.

День 17. січня 1926 р. на Святоюрській Горі.

Святкування 25-ліття вступлення на митрополичий престол о. Андрія Шептицького відбулося 17. січня 1926 р. В Святоюрському Соборі зібралися процесії з усіх львівських церков, весь простір між катедрою і митрополичою палатою виповнив народ. В лавках заняли місця представники культурних, економічних установ і громадянських організацій.

Торжественну Службу Божу відправив в асисті крилошан о. епископ Иосиф Боцян, співав прегарно мішаний хор під управою Л. Туркевича. Ювилейну проповідь з питомим собі бесідницьким талантом виголосив о. пралат Л. Куницький. З проповідниці відчитав він теж в українському перекладі телеграму від папи Пія ХІ., підписану держ. секретарем кард. Ґаспарі.

Після Служби Божої в рецепційній салі митропол. палати зібралися представники установ і організацій та заступники духовенства львівської й перемиської дієцезії. Годиться зазначити, що духовенство станиславівської дієцезії й станиславівська капітула з невідомих причин не вислала свого речника на це свято. З товариств, як нас інформують, не взяло участи в ювилею „Тов. письменників і журналістів ім. Ів. Франка", мотивуючи свою відсутність підписом митрополита — під відомим розпорядком про введення превенційної духовної цензури.

Довшу промову на тему заслуг о. митрополита для церкви і суспільства виголосив о. еп. Боцян; опісля гарну, ядерну, закрашену поетичним полетом промову виголосив від українських установ й організацій голова „Просвіти" Мих. Галущинський, вказуючи на заслуги Достойного ювилята на культурному полі; вкінці від духовенства перемиської дієцезії й Капітули промовляв ґен. вікарій і мітрат о. д-р Лакота.

З повною простотою й безпосередністю відповідав Дост. ювилят, дякуючи за зложені побажання. Вкінці з балькону палати в окруженні церковних достойників о. митрополит поблагословив зібраний народ.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·68 — 7·72 канад. дол 7·48 — 7·50, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25 леї 0·3·50 — 0·3·75, франки фр. 0·30·00 — 0·30·50, фр. шванц. 1·48—1·53, англ. фунти 35·00 — 36·00.

Золото. 20 кор. 29·20 —29·80, 20 франк. 27·20—27·80; 20 марк. 34·00—34·50; 10 руб. 38·00—39·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 зл. кор. 3·35—3·45, фльорени 1·68—1·73, рубл 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Справа підвишки комірного.

Рішення соймової комісії.

На останньому засіданні соймової правничої комісії перейшла ухвала про здержання автоматичної підвишки для помешкань, що складаються з одної кімнати і з кімнати та з кухні. Примінення підвишки повинно початися з днем 1. березня та скінчитися з кінцем 1926 р. Помешкання безробітних вільні від підвишки в тому самому речинці без огляду на число кімнат. Крім того перейшло внесення д-ра Зоммерштайна про здержання підвишки для всіх тих, доходи яких без огляду на їх джерело не переходять поза 120 зол. місячно для утримуючих родини, і поза 80 зол. для самотних. Маєткові відносини має обрахувати мешкальний Поземний уряд.

Внесення в справі скасування права ексмісії льокаторів з помешкань наслідком важкого господарського положення відкинуто. Натомісць прийнято для Галичини 8-миденний речинець для спротиву проти виконання ексмісії. Прийнято рівнож внесення, на підставі якого суд може на підставі лихого маєткового стану клієнта відложити виконання ексмісії на протяг 6-ти місяців, а потім продовжити речинець на других 6 місяців. Крім цього ухвалено, що безробітні, а також льокатори, доходи яких виносять 120 або 80 зол. місячно, можуть дістати від суду мораторію для оплат комірного або розложення комірного на рати в тим, що в часі мораторії всяка ексмісія виключена.

Підкреслюємо, що все це пройшло на комісії. Сама новеля до закону ввійде в силу щойно тоді, як її ухвалить сойм і сенат.

НОВИНКИ.

— **Зміна проводу в гр.-кат. духовній семинарії у Львові.** З початком ц. р. уступив зі свого становища дотеперішній ректор гр.-кат. духовної семинарії у Львові, о. д-р Теодозій Тит Галущинський, ЧСВВ., що займав це становище 5 і пів року. З уступленням о. д-ра Галущинського, що поклав великі заслуги для розвитку повіреної собі установи в найскрутніших повоєнних часах, провід у гр.-кат. духовній семинарії у Львові перейшов з рук ОО. Василіян в руки духовенства світського. Новим ректором іменовано о. д-р Иосиф Сліпий, що має за собою цілу низку наукових богословських праць. Бажаємо йому якнайбільших успіхів на його важкім, відвічальним становищі.

— **Зниження цін мяса.** Від 18. ц. м. цінникова комісія ввела нові ціни на мясо, вудженину та товщі: 1 кг. волового мяса І. сорта з прикладкою (найбільше 20 проц.) — 1·50 зол.; те саме без кости або полядвиця — 1·60 зол.; ІІ-го сорта 1·30, без кости 1·44 зол.; ІІІ-ого сорта 1 зол., без кости 1·20 зол. 1 кільо свинини з прикладкою (найбільше 10 проц.) — 2·20 зол.; без кости 2·40, середнього телячого 1·40 зол., задніх 1·80, баранячого 1 зол. Подробиці є вищі на 50 проц. від мяса з прикладкою. У гуртовій продажі ціни на 10 проц. дешевші. **Вуженина:** Вуджена шинка, полядвиця 1 кг. — 3 зол., вужена полядвиця без кости 3·20, сирова вуженина — 3 зол., 1 кг. вареної різаної шинки, польядвиці — 4·40, ковбасок — 4 зол. звичайних, ковбасу рів. краків., сіканої аґрамської або мазурської, печеної, солядри — 3·50 зол.; ковбаси до варення та сіканої, звичайної 2·80 зол., пастетової та паризьк. сардел. 2·80, сухе салямі — 6 зол., кабаноси 4 зол., сальцесону та головизни 2·10, вареної вуженини 3·50, ковбаски до смаження 3 зол. сервоядки 3 зл., звичайного сальцесону 2, зл., кишки 1·20 зол. Товщі: 1 кг. вепрового топленого смальцю 3·30, сала 3·10, вуженої солонини 3·10, звичайної несоленої, тонкої 2·80, грубої 3·50, паприкованої 3·50 зол.

— **Штайґеріяда.** Штайґер звільнений, але скілька людей покутує ще за його процес, хоча би тільки тому, що виступили на суді розправ як свідки! Здавалось би, що цю сумну історію припечатали нарешті каменем забуття. Але ні. В понеділок стає перед окружним карним судом у Львові як обвинувачена служниця Марія Калясек, що була свідком у процесі Штайґера. Її обвинувачують у злочині фальшивих зізнань. Вона розповідала приватно чимало подробиць про закулісов. затії оборонців Штайґера і його самого тому, що служила в домі посла Райза. Коли вона приносила чай до кімнати або вешталась по ній, тоді чула буцімто Штайґер признався перед своїми оборонцями до вини, буцім-то директора львівського театру підплатили на те, щоби на суді заявив про божевілля Пастернаківної, буцім-то на місце Штайґера призначили якогось католика, сина сторожа і так далі, у безконечність... І ро все це Калясківна заявила згодом перед слідчим суддею, що це є брехнею, додаючи, що вона справді казала, але вигадала ці подробиці. Здається, що в сітці брехонь, виплетеної процесом Штайґера — ніхто не в силі нині зорентуватись!

— **Дочка царя Миколи в Берліні.** До царициі-матері Дагмар, яка є в Копенгаґ, дійшли чутки, що в берлінській санаторії є дочка царя Миколи ІІ. княжна Анастазія, під іменем Чайковської. Цариця-мати вислала довірених людей до Берліна, щоби справдили ці чутки. Жерела тої справи такі: Після вбивства царської семі найшов Анастазію ще живу між трупами офіцир Чайковський. Врятував її, поміг до втечі й одружився з нею. Чайковський згинув потім як офіцир армії Денікіна. Чайковська після довшого побуту в Румунії, переселася до Берліна. Після справдження ідентичности царицямати заявили, що платитиме всі кошти удержання Чайковської в санаторії.

— **Розправа Ст. Паньчишина** 18. І. зачинається в варшавськім окр. суді розправа Ст. Паньчишина за співучасть у замаху на військ. вязницю для звільнення Багінського і Вечоркевича.

— **Ольшанський друкує спомини.** Берлінський 8-Ур Абендблят" почав друкувати спомини Теоф. Ольшанського. Часть споминів присвячена політ. і моральному гнетови українського народу під Польщею. Кореспондент варш. „Газети Пор." докоряє пресовому бюрови польського посольства в Берліні, що не спростувало досі „несправедливих закидів Ольшанського".

— **Гроші на прикраси.** „Дзєннік Людови" з дня 17-го ц. м. поміщає таку розумну замітку: „Уряд працює тепер над виконавчим розпорядком у звязку з розпорядком п. президента, який заводить зміни підофіцирських відзнак. Зважимо, що підофіцирський корпус у нашій (польській) армії має кільканадцять тисяч людей, і що кошт зміни відзнак буде щонайменше від 4—5 зол. — вийде сума соток тисяч золотих. Справді це найважніша витрата грошей у часі примусової голодівки міліонів людей".

— **Веселові містерії.** У новинці під таким заголовком з дня 16-го ц. м. ми писали, що львівська поліція арештувала двох братів Панкевичів з Рудна, біля Львова, як фальшівників векслів. У цій справі одержуємо розяснення, що обі згадані Панкевичі, Казимір та Францішок, Поляки, зі села Парани, під Рудном, з якими не мають нічого спільного Українці Панкевичі, що живуть у згаданім селі.

З брудної буденної хроніки. Якийсь добродій, що представлявся як Шайдлінер, урядовець краківського воєвідства, гостився безплатно кілька днів в „Европейським готелю" і щез безслідно, поживиши безплатно у ресторані Мусаловича і запозичивши трохи гроша у инших панів, які повірили тому, що він є спільником адвоката Грека. — Під фірмою імпресарія Брантбарта ІІ-го, короля залізна" (є їх щось з і називаються раз Брайтбарти, а раз Гершони!) виступав на арені львівського промислу, якийсь Янів Валенберг, що поперливав гроші від великих „крам та сили" Брайтбарта, на те, щоби зор визнувати його продукції у Галичині. Які часи — такі люде!

— **Інститут для психольоґії помислу.** Льорд Бальфур, англійський філософ і дипломат, заснував фонд, який звоствиючи стане підставою для створення нової наукової організації: інституту, що має досліджувати психольоґію розвитку промислу. Якийсь анонімний філантроп прислав цими днями на цей фонд 10.000 фунтів штер.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сали Муз. Т-ва ім. Лисенка.

второк 19.І. год. 5-та веч. „Вифлеємська Ніч", містерія на 5. днів.

четвер 21.І. год. 7·30 веч. прем'єра: „Тайфун" песа на 4 дії Лингеля з участю С. Федорцевої, Н. Левицької-Ничкової.

Білети в ціні від 3—0·50 раніше до набуття в Союзнім Базарі а в день вистави при касі театру. 1066 1—

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Нітовича.

Рава руська.

19.І. „Бурла Кімедь".
20.І. „Лісова пісня".
21.І. „Воскресення".
22.І. „Ревізор".
23.І. „Сатана".
24.І. „Ой не ходи Грицю". 18—1

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гауптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Отинія, саля „Самопоміч".

19.І. „Майська Ніч".
20.І. „Ревізор з Петербурга".
21.І. „Пан Твардовський".
23.І. „Дибук".
24.І. „Воскресеніє". 1108 1—

Головна Управа УПТ. у Львові потребує від 1. лютого до одної із своїх гимназій (повної 8 кл. з правом прилюдности) учителя клясичного фільольоґа, україністи і польоніста. Зголошуватися з доказами студій до 25. ц. м. в канцелярії УПТ. (Львів, Ринок 10.ІІ.). — **Б. Ява,** голова. 1105 а) 1—1

Надзвичайні датки на „Рідну Школу" зложили: Вп. Конюх Дмитро, купець у Львові 10 зол., як нагороду від Вп. Оконя зі Стрия че ез канцелярію Вп. д-ра Льва Ганкевича. Л. і В. Дикой 8 зол. місто висилки телеграми 19.XI. 1925 Вп. д-р Р. Комаринському. Вп. Чорновський Іван адв. в Коломиї 100 зл. з нагоди закупна власної хати. „Союз Українок" Сокаль 100 зл. як дохід з уладження вистави „св. Миколая". Дітвора школи в Вичаровій 5·25 зл. на ялинку „Рідній Школі" кличе всі школи в краю. Всім Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 1105 1—1

Кандидати Семинарії Василіянок в Станиславові репробовані минулого року при матурі, якщо хотять її повторити, мають внести до Дирекції подання і долучити всі знані документи та свідоцтво моральности. Речинець до 15. лютого. 1106 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори

кооперативи „Народний Дім" в Лісну відбудуться дня 24. січня ц. р. в год. 4 попол. в льокали чит. „Просвіти" в Лісну зі слідуючим порядком денним:

1) Відчитання протоколу послідних Загальних Зборів.
2) Звіт Управи з діяльности за р. 1925.
3) Звіт з переведеної ревізії.
4) Уділення абсолюторії.
5) Вибір членів Ради Надзірної.
6) Вибір членів Управи.
7) Внески та інтерпеляції.

1106 1—1 **Надзірна Рада**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

з огляду на ощадність. Функції посла виконуватиме польський посол в Атенах.

У справі зборів, соймова конституційна комісія поп[р]ияла ст. 6 такого змісту: „Адміністраційна влада першої інстанції має право заказати збори, які є скликані з метою противною законам, або нарушують приписи осьтого закону або які загрожували би безпеці та публичному ладові. Заказ на письмі в мотивами треба доручити господареві зборів“. Адміністраційна влада І-ої інстанції має право делегувати представника на кожні збори, а голова зборів має обовязок вказати йому на салі місце, звідки він міг би стежити за ходом нарад.

По широкому світі.

Радянсько-турецький договір має бути фактом — як заявляє Мілюков, бувш. мін. закорд. справ Тимч. Уряду — який обі держави скривають. СРСР. зобовязався у цім договорі прийти Туреччині з допомогою на випадок її війни з якоюнебудь третьою державою і дати до її розпорядку пристань Батум.

Конфлікт Ватикану і Праги покищо неполаднаний. Архиєпископ Кордач, який узяв на себе ролю його полагоди, каже, що покищо нема підстав вірити в щасливу розвязку конфлікту.

У Румунії армія почала маніфестувати свою симпатію для бувш. наслідника престола Карла. Уряд припинив у службі 38 генералів. Міністерство закор. справ загрозило часописам, що припинить видавництво, коли боронитимуть Карла.

В англійських фабриках бавовни у Менчестер і велика криза, внаслідок недостачі замовлень. Минулий грудень був найважшим місяцем у фабриці в останніх 40 літах.

В американській палаті нападав на уряд Муссолінія демокр. посол, заявляючи, що він хоче оснувати в Зединених Державах італійську кольонію, забороняючи емігрантам Італійцям приймати американське підданство.

Микола Миколаєвич бувш. рос. вел. князь і головнокомандуючий смертельно занедужав.

Свят-Вечір у наймах.

Западав вечір... Тут і там показувалися світла [illegible], що падали на шлях [illegible] тінем...

В кімнаті [illegible] білою скатертю накритий стіл; під святеоті розносився запах сіна. На столі борщ, пироги, кутя...

Свят-Вечір...

Сходимося. Сумно-поважні лиця заточенців в [illegible] виразом очі гледіли в [illegible]. Сходимося, щоб разом провести цей традиційний вечір, щоб поділитися побажанням.

Так хотілося [illegible] в Рідний Край між своїх, щоб на рідній землі разом з рідними засісти до спільної вечері! Хоч досі... Та — не дістали відпустки, бо, мовляв інспектор, уже доволі було два тижні вільного

засіл. Без одного слова. Одначе думки всіх линули під рідну стріху.

Ломали платок (бо звідки дістати тут проскури?) і взаїмно складали собі бажання, йдається, що ніколи так не обєднувались єще люди, як у цей Свят Вечір українських заточенців у мазурському селі...

— А Україні, Господи, зішли Волю! — [illegible] з грудей усіх.

А по тім пішла тиха розмова. Згадували цей вечір у Рідном Краю: дехто згадував [illegible] у свої дитячі літа, знова инший пригадав цю хвилю на фронті.

Перед очима промайнули образи недавнього минулого и рівночасно в руч них ставала дика дійсність. І мимоволі заблисли сльози в очах. Сльози жалю за тим що так скоро проминуло.

А потім попхала з грудей коляда: Бог Предвічний. І [illegible] сріблими звуками [illegible] рідне слово і [illegible] в широкі простори, в сторони Рідної землі... Гей, та чи долетіло? Чи почують його?

•

Була [illegible] північ. А з кімнати учителя заточенці в мазурському селі [illegible] в безконечність звуки [illegible] української пісні.

Ст. К—д.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Львівська „Маланка“.

Гуде дім „Муз. Тов. ім. Лисенка у Львові“. Гуде як улий, як банкові склепи, як сала [illegible] законів, як [illegible] підчас виборів чи конскрипції. Гуде, бо в ньому Руські Маланку прощають, Василя витають, Новий Рік зустрічають.

Крім них тільки ще Серби вірять, що рік починає в 14. січня...

Гуде дім „Муз. Тов. Лисенка у Львові“.

В двох салях „Маланка“.

В малій українські купці без решти суспільности.

В великій решта суспільности без українських купців.

В малій салі дешевий буфет, в великій військова музика.

Обидві салі огріті, як Бог дав кожн, обидві підлоги вевитищені як звичайно.

Перехід з одної салі до другої відділений килимом, що має представляти хінський мур у щоденнім житті.

В малій салі, на горі: вальс, польки, мазурка, коломийка, лянсіє, катрель і инші добрі вина.

В великій, на долині, танго, блюс, пассе дубль, бостон і инші глибокі декольтажі.

Дехто каже, що на горі більше родинний настрій, а на долині ліпша програма.

Дехто впевняє, що попід килим можна легко пройти з одної салі до другої.

З цього всього користають більш політичні уми і йдуть на гору їсти, а на долі бавляться.

Обидві салі святочно зустрічають Новий Рік: Мала — великою промовою, а велика — малою сценкою.

На горі всі старалися почути кожне слово промови, хоч не було що, на долі публика старалася не чути акторів, хоч було варто.

Велика саля була битком набита з двох причин.

Одною причиною була „качка“, що вступ мав лиш саме сметанка, а другою, що багато людей було за дурно, бо комітет повчіпав при касі кокардки, які легко можна було передати другим.

Забава тягнулась до білого ранку.

При буфеті найбільше бавилися ті, кого не обходить домагання, на салі ті, яких не обходив університетський бойкот.

Представник останніх був центральною фігурою забави. Виструнчений, як до промоції, походжав гордо і самопевнено між старшими, але бувшими товаришами. Нині вони для нього — ворожня.

Трьох сивавих студентів оглядають його з подивом і сумно кивають головами.

— Так, так! говорить один. Не треба було нам звертати увагу на той дурний бойкот. Був би чоловік тепер також мав кусень хліба.

— А хтож сподівався — каже другий, що їм так то все легко піде. Запопадалися зовсім инакше.

— Треба знати наших. Спершу покричать а потім...

Попри них пройшов колишній бойкотований.

Три сиваві голови похилилися в нильському поклоні. Один задертий ніс ще вище задерся...

Славна наша льогіка в поступках, програмовість у житті святкувала тріюмф.

Музика Strzelców konnych заглушила все і саля заколисалась як колиска.

Новий Рік зачався прекрасно...

Хто ходив до купецького буфету, той ще на вулиці підспівував:

„Василь сіно косить
Маланка їсти носить
Гого гоге добре вино“...

Іалактіон Чіпка.

Радянська Україна.

Перша робітнича капеля „Думка“.

Осідком хору є Київ. Дірігентом капелі є Н. Городовенко. Відбула вона концертові подорожі по Чернигівщині, Грузії, Кубанщині, Азербейджані і дала 90 концертів на Україні, (з чого в самому Києві 54, поза ним 36). Вона давала концерти для сесії ВУЦВК-ту, для закордонних делегацій і виконувала твори на музичному конкурсі. В своєму репертуарі має „Думка“ не тільки всю істнуючу Українську хорову літературу, але й цілу низку зразків европейської хорової літератури (Бетовен, Гайдн, Танеєв, Шуман, Равель, Дебюсі та инші), а також пісні инших народів СРСР, напр. грузинські, білоруські і ин. З планових концертів слід відмітити: концерти народніх пісень (від примітиву до мистецького оброблення) з творів Козицького, Толстикова, революційних пісень і західньо-европейського репертуару. Крім влаштовування концертів вела „Думка“ й иншу роботу, як інструування, постачання музичного, літературного та видавання власних нотних публікацій („Бібліотека „Думки“). Крім цього займалася організацією „Хорового Союзу“ і „Хорової Олімпіяди“. „Думка“ є найкращим хором на Україні та має 50 співаків.

(За журн. „Культура і Побут“).

Державний український хор ім. Леонтовича.

Сталий осідок хору в Харкові. Хор дав за минулий рік 124 концерти, в чого 56 у Харкові, а 68 на Катеринославщині та в Донецькому басейні. На репертуар складаються переважно революційні та народні українські пісні. Має 46 співаків.

(За журн. „Культура і Побут“).

Перша українська капеля кобзарів.

Осідком капелі Київ. В минулому році відбула концертову подорож по Правобережному і Донецькому басейні. Відвідала 70 місцевостей і дала 192 концерти. В них взяло участь 62 тисячі слухачів. У програмі капелі є 14 революційних і соціяльно-побутових пісень, а инших 43. В плані має капеля організацію майстерні кобз, кобзарської школи, виготовлювання більшого репертуару, етнографічну та науково-дослідну працю. Капеля має величезне поводження серед населення.

(За журн. „Культура і Побут“)

діберa“, великого, лабатого, що бурмоче, як його згинати. Колись це був люксус. Цього року вже за 5 марок можна було купити такого гарного бурмила. І неодна робітниця купувала його для своєї дитини, хоч недавно могло воно хіба в сні бавитися „тедібером“. Цього року поруч „тедіберів“ появилися малпи, великі сірі, з сумними, ніби трагічними очима. (Це дійсно сумна річ бути малпою, навіть такою, що ходить у бобровім футрі, їздить автом і зі своїм паном їсть у першорядному ресторані кавяр і устриці).

Третій тип забавки, це традиційний чорт. Стоять з такими червоними чортами берлінські кустарники і чого вони з ними не виправляють, — прямо актори, не чорти! А сам такий чортячий батько у циліндрі, в героку, в білих рукавицях, з миною Мефіста, не говорить до публики, захвалюючи свій товар, а прямо співає, вдає Шаляпіна, або хоч Дідура. А поруч нього, його конкурент, балерини продає. Як вони на його долоні танцюють, прямо, як Павлова. Чудово! Кругом товпа. Дивиться і сміється, як колиб це не був вік радія і раду, Цепеліна й Юнкерса а прямо 18 століття.

Аж ось автомобіль. А на ньому гора чоколяди. А в чоколяді чоловік теж у циліндрі, але без сурдута, навіть без камізолі, бо йому горячо, — кричить, аж почервонів, [illegible] на світі такого дурня, щоби [illegible] сказати, що отся таблиця чоколяди не варта марки. А я вам за марку додаю ще отсю таблицю і отсю коробку і цей ящичок...“ наложив повний оберемок і якже не купувати! А купиш і зважиш то більше фунта не буде, а фунт ти скрізь за марку дістанеш (Block). Але реклама, сугґестія, те саме, що ми бачили колись на ярмарках в Лашківцях, в Пробіжні і в усяких Козовах. (Чоловік — все чоловік, в Козовій і в Берліні).

Наскучили мармурові „кавфгаузи“, з віндами, оркестрами, відпочивальнями, бібліотеками, водограями, в котрих можеш від рана до 7 в вечер купувати, бавитися, прямо жити, хочеться хоч раз у рік перед Різдвяними святами вернути до примітивної торговлі, котра не дуже то й далеко відбігла від нашого ярмарку й відпустового базару.

Наскучила чоловікові культура. Привик до неї а все таки радо згадує колишні, менше культурні, а за те легші часи. Дитина скидає з себе накривало в колисці, а старші скидають над морем убрання, а пані на балях пригадують собі свою прародичку Еву, — не годен, ніяк не годен забути чоловік, чим він був колись, — атавізм. Але вертаймо до свят.

Вечоріє. Пустіють вулиці, замикають склепи, ресторани, каварні, тихне Берлін. Лиш дзвони здвонять, лиш по домах усі вікна ясно сяють, — святий вечір.

Відчиняються двері т. зв. „берлінерцімеру“. Це найбільший покій, тут у середньозаможних міщанських родин „дальня“ і „муняцімер“. Батько читає відповідне місце зі святого письма, мати сідає до фортепіяну, — колядують. Потім світить ялинку, кожний бере свої дарунки, дякують собі, оглядають, обмінюються бажаннями. Потім сідають до вечері. Щож роблять „холостяки“? — спитаєте. Це може одинокий день, коли вони почувають себе самотними і жалують своєї самоти. Розуміють це знайомі родини і запрошують їх до себе. Ідуть обладовані дарунками, але й вертають не з порожними руками, бо й про них там не забули.

Вечеря на наш погляд єретицька: заяць, гуска, паштети, а з напитків, крім звичайних пунш, — обовязково мусить бути пунш. У католиків буває і риба, а по рибі вино, але посту Німці не знають, це вже до споминів належить.

В деяких околицях, замість ялинки є піраміди.

Це дійсно велика піраміда з полін, гарно оброблених і так уложених, що в середині скривається вертеп, а в ньому фігурки Матери Божої, Иосифа, Ісуса Христа, трьох царів і пастушків. Піраміду розбирають по святах і поліна переховують на другий рік. Де є коминок, там горить цілі свята груба, дубова колода, так само, як у Англії.

До святочної вечері сідають усі, без ріжниці віку й становища в хаті. Там, де шанують старі звичаї, на святий вечір усі рівні, нема слуг і панів, для всіх родився Христос.

Так було цього року також у палаті президента німецької держави. Зібралися всі урядники його бюра і вся його прислуга, льокаї, кухарі, візники. Між ними явився президент, кожному і кождій подавав руку, роздавав дарунки і разом з ними засів до спільного стола.

Гадаю, що і в нас не зашкодилоб відновити цей старосвітський звичай, бо він безперечно гарний, християнський. Цього року відновлено в Берліні ще й другий старий звичай.

На деяких площах стояли, не ялинки, а ялиці, прибрані всякими прикрасами, освічені електричними лямпами, „достойники“ говорили промови, співали хори і грали оркестри, роздавали бідним дарунки. Це для тих, що не мали свого домашнього свята. На деяких залізничих стаціях (бангофах) теж стояли святочно прибрані ялинки. Перед приїздом поїздів запалювано сотки електричних лямпок, подорожні вилазили з возів і — мали хоч якусь ілюзію святого вечера.

По домах для бідних, по захоронках і по всіляких приютах теж були свята. Про них дбали всілякі доброчинні товариства, котрих тут чимало. Урядники й безробітні дістали перед святами дарунки. Але було й чимало таких, про котрих ніхто не подбав. Це ті, що через війну і завдяки так званому мирові попали в біду. Вони згадували колишні кращі часи, а з ними й — емігранти. Але чимало було й таких, що на війні збогатилися, зробили маєтки підчас інфляції і поїхали святкувати до Італії, Єгипту, Бог вість де, щоб тільки не в рідному краю. Забули вони, що гріш, який витратили на дорогу, був би придався дома, щоб хоч трохи зменьшити біду.

Для них ще не народився Христос.

комуністична більшість не допустить до повороту на шляхи чистого комунізму, який то поворот знищив би і зруйнував би всі, навіть ті невеличкі державно-творчі досягнення, які вже є. Отже опозиція в компартії не щезне вже ніколи також, як не щезне сама ідея комунізму, якої не в силі провести в життя московські наслідники Леніна. Партійна більшість вступила на шляхи опортунізму, а всякий опортунізм мусить мати своїх ідейних противників, а тим більше мусять вони бути в компартії, що присвоює собі монополь революційности. Те, що почалося, є тільки початком. Опозиція буде зростати з дня на день пропорціонально до зросту компромісів та уступок з боку опортуністичної більшости. Ясно, що це мусить партію ослабити, але напевно її не знищить. Знищити її зможе конфлікт з некомуністичними масами, що використовують усі навіть найменші уступки для своєї консолідації та приневолюють своєю понурою поставою опортуністичних правителів до щораз то нових уступок. Партія мусить йти на стрічу масі, бо її боїться. Та ті уступки все одно масі не вистарчають і її не задоволяють. Отже скорше чи пізніше конфлікт прийде. Внутрішньо-партійний конфлікт причиниться тільки до скріплення постави непартійних мас, та до прискорення конфлікту між ними і всею партією.

В. М.

Соймові посли в СРСР.

Трівога в польським консервативно-реакційним таборі. — святочне і незвичайно сердечне приняття послів польського сойму.

Поїздка соймових послів з польських селянських груп і деяких представників нац. меншостей викликала трівогу в польській пресі. Загально панує думка, що це вступ до сконсолідування соймового комунізуючого табору. Краківський „Час" пише у статті: „Прогулька до Москви":

„Радянський уряд, запрошуючи їх (себто послів) до Москви, хотів задемонструвати, що має в Польщі гурток симпатиків в соймі, а опісля — піддержуючи зближення між собою і радикальними групами нашого сойму — влекшити організацію комуністичної партії (?!) в польськім соймі і сенаті. Зав'язок такої партії істнує в групі Окона, з якою разом їшли посли Круліковський, Ланьцуцький та деякі посли білоруського клюбу. Подорож до Москви має бути гаслом до звединення симпатиків комунізму в соймі в якусь сильнішу й сильнішу групу, яка могла би відкрито вивісити прапор зі звіздою, молотом і серпом та розпочати чинну агітаційну діяльність в краю. Ту мету покривається претекстом „господарського зближення" між Польщею і Совітами".

Розлам „Визволення" і фермент в польських селянських групах вяжеться з цими загадочними спробами створити один селянський табор, який перевів би радикальну земельну реформу та здобув селянству належне йому місце в державі. Ясно, що в очах польської консерви й реакції це змагання є нічим иншим, тільки „комунізмом".

Одночасно комуністи роблять все можливе, щоби приєднати послів, членів поїздки та придати цій події святочний характер. Коли поїзд, яким їхали посли, зближався до Минська, на одній з передминських стацій явилися представники політбюра, комсомольців, професійних союзів, член білоруського нар. комісаріяту Жилунович, представник Комінтерну і т. и. Музика грала марсілєзу й інтернаціонал. Представник Ц. К. Білоруси Орлов привітав послів словами: „Вітаю кращих громадян польського народа в імени міліонів вільного народа на території свобідної держави".

В Минську стріча прибрала ще більше святочний характер. На двірці явилися всі члени центрального комітету і ради народніх комісарів Білоруси. Комсомольці й пластуни творили почесну сторожу. На окремій естраді явилися б. білоруські посли польського сойму Вол. Калиновський і Мих. Каханович з широкими червоними лентами через плече. Явилися теж з червоними лентами б. члени виленського білоруського національного комітету. Каханович, який недавно втік з Польщі, поцілувався зі всіми послами, кричучи „ура!" і складаючи військовим способом звіт словами: „У вільній Білоруси все гаразд!" На двірці грало шість оркестр. Офіційні привітання виголосили по польськи Сенькевич і Клис.

Від послів відповідав пос. Бриль, кажучи, що „сюди, на схід, на білоруську рад. республику з надією звернені очі всіх робітників і селян. Нас, яко представників польського селянства, в першу чергу цікавить життя вашого селянства. Сильні духом, вернувшись домів, ми постараємося використати добуте нами знання в области селянського життя".

Клис впевнював послів, що вони побачать свобідних, щасливих і ситих робітників і селян, які готові протягнути братерську руку робітникам і селянам буржуазної Польщі.

З Минська подались посли в Москву. „Економіческая Жизнь" у привітній статті зазначує, що посли польського сойму можуть в СРСР. багато навчитися, особливо щодо розвязки селянського і національного питання, які досі зловіщо ваготять над Польщею.

З польського сойму.

Законопроект про чужинців ухвалений.

На засіданні сойму з дня 15. ц. м. розглядали в третьому читанні проєкт закону про чужинців. Проти закону протестували незвичайно різко представники Українців і Білорусинів, а про око також Жиди й „Визволенці", що при голосуванні в більшій части абсентувалися, через що той закон перейшов кількома голосами.

Представник „Визволення" К о р д о в с к и й домагався звільнення чужинців, що перебувають у Польщі або приїздять до Польщі, від примусової реєстрації, виступав також проти приписів, на основі яких перекидається людей кількома наворотами через границю. Опісля поставив кілька поправок. Промовляв іще справоздавець пос. З в е ж и н ь с к и й, а потім приступлено до голосування.

Внесення на відіслання закону до комісії перепало 91 голосами проти 82. Також перепали всі поправки, зголошені до третього читання, перепали й резолюції Українського і Білоруського Клюбів. С а м з а к о н п р и н я т о в т р е т ь о м у ч и т а н н і 104 г о л о с а м и п р о т и 94. Підчас голосування була на салі така метушня і такий непорядок, що годі було зорієнтуватися.

Всеж таки закон перепхнули виключно через „Визволенців" і Жидів, що з розмислом (перші) або ізза небайдужности (другі) масово абсентувалися. На них падатиме проклін отих тисяч-тисячів бідних емігрантів, що примушені жити в Польщі, яких новий закон віддає знову на ласку й неласку польської адміністрації та поліції.

Коли проголошено вислід голосування, що для багатьох був несподіванкою, ви Українці і Білорусини заметушилися. Почулися р і ж н і о к л и к и, а ріжні посли с т а л и б и т и в п у л ь т и. Маршалок прикликав до порядку пос. Войтюка і двічі пос. Хруцького, вписуючи його до протоколу.

Дальше принято резолюції комісії, з котрих перша взиває уряд внести законопроект, що управильнив би справу еміграції, поселення і заробітку чужинців у Польщі, а друга домагається негайної видачі зарядження, що влекшувалоб населенню східних воєвідств одержувати легітимації.

Опісля приступлено до дальшої д и с к у с і ї н а д у ч и т е л ь с ь к о ю п р а г м а т и к о ю. Говорили представники Українців і Білорусинів, а також комуністи, які виступали проти того, що учителі обовязані вести діти на богослуження до церкви. При статті, в якій говориться про переношування учителів, забрав слово пос. Г а в с н е р (Жид. Клюб), що виступив остро проти клерикалізації освіти і заповів, що Жиди перейдуть до опозиції. (Голос: Ідіть до диха!) Подібно дискусію закінчено, але голосування відложено до одного з найближчих засідань. Реченець його буде поданий до відома на письмі.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

З польських справ.

Становище шефа ґен. штабу є порожне і не манить високих офіцирів польської армії. Ген. Сосновський з Познаня згодився би на нього тільки після тихого порозуміння з Пілсудським.

Урядовці ради міністрів, міністерства скарбу, голови скарбових палат і инші достойники одержать спеціяльні ренумерації від 100 до 2000 зол. Клюб праці вніс проти такої „ощадности" інтерпеляцію.

Велике фіяско виявилось з приводу дискусії скарбової комісії над спіртовим монополем. Бувш. мін. Грабський обраховував, що цей монополь принесе 400 міл. зол. доходу, а він дав тільки 172 міл.

В Єгипті не матиме Польща посла, тільки консульського урядовця.

Богдан Лепкий.

Різдвяні свята в Берліні.

Хто вибирається до Берліна, не по ділам, а для розривки, раджу, най їде на Зелені свята, або на Різдво.

На Зелені свята Берлін гарний своїми парками, городами, лісами. Тіргартен, Розенґартен, Ботанічний сад у Далемі, Сансуссі і Вердер, — розкіш для любителя фльори. Сансуссі, як казка, а Вердер, як похвальна пісня, не тільки в честь природи, але й на славу праці чоловіка. Бо тут, у тім Вердері, в сільци біля Поцдаму, люде виплекали на чистих пісках такі розкішні городи, що тисячі сотнарів овочів щоденно відставляють в літі і в осени до Берліна, заробляючи за них міліони. Власник двох-трьох моргів вердерського піску мешкає собі в гарній віллі, їздить автом і певно не міняв би за десять разів більше наше подільське господарство. (Тепер, коли в Берліні фунт гарного винограду, коштує 80 феників, за шляхотні вердерські яблока треба дати марку). Згадую про це, бо в нас все ще не доцінюють садівництва.

Цікавий Берлін на Зелені свята також своїм величезним рухом. Зелізниці, авта, мотоцикли, біцикли, птаки, кораблі і лодки, перевозять сотки тисяч людей зі столиці до лісів, сіл, озер, на свіжий воздух. Берлінці кидають свої телефони, грамофони, радія, лишають фабрики, склепи, бюра, забувають про злобу дня і спішать до мами природи в гості. На кілька миль кругом столиці гамір, співи, крики, раби промислу і служителі культури тішаться сонцем, водою, шумом лісів і гамором птахів, радуються, що є ще на світі не машинове, а природне життя.

І то не лиш заможні, але й найбідніші. Кругом Берліна, в лісах і над озерами, можна побачити тоді робітничі й пролетарські родини, які човнами причалюють до берегів, витягають шатро, розпинають його, розкладають вогонь, варять, купаються і граються на сонці. Якщо гарна погода, то два-три дні не вертають до міста.

А в місті панують тоді гості з провінції і з заграниці. Вони заповнюють музеї, театри, кабарети і всякі приюти розривок і забави, аж до таких, про котрі навіть поліція ніби то не знає. (Деякі втікають від культури, а другі спішать, щоб хоч трохи лизнути того меду).

Перед Різдвом Берлін цікавий своїми приготуваннями до того найбільшого у Німців свята. Різдво, Weihnachten, для Німця це якесь магічне слово. Не лиш для дітей і для віруючих, але для всіх. Це релігійне, родинне й національне свято, все одно в Баварії, чи над Райном, в Тірінґен, чи в Берліні, скрізь чекають 24. грудня, щоб відпочити собі, забавитися, забути про біду і турботу буденну, щоб обдарувати себе взаїмно. Різдвяні дарунки це тут загальний звичай. Родичі обдаровують дітей, діти родичів, знайомі знайомих, у кождій хаті біля ялинки є окремий стіл, на котрім стоять різдвяні дари. Цілий рік відкладають, хто марки, а хто тільки феники, щоб було защо ті дари купити.

Тому й рух перед святами величезний. Навіть цього року, хоч який був брак гроша, склепи не нарікали.

Різдвяний торг починається тут дві неділі перед святами. Передостання називається срібною, остання золотою. Тоді виїмково склепи мають дозвіл торгувати. На численних площах, навіть перед цісарським замком ярмарок, як у нас на відпустах. Тисячі крамів, столів під шатрами, візків і візочків, виск, писк, рейвах, що аж уха пухнуть, бо всякий захвалює свій товар усіми можливими й неможливими способами. За цісарства був звичай, що в золоту неділю цісар зі своїм двором виходив на торговицю і купував тут усяку всячину святочну.

Торгувався, жартував, Берлін мав про що говорити. А Берлінець тільки на око діловий і непривітний. В дійсности він любить бавитися і жартувати, особливо на Нордені, в тій дільниці, де найбільша біда подає руку безшабашности, де по словам Олеся „З журбою радість обнімається". Там може найбільше, хоч найменше вартних дарунків купують і тяжко знайти хату, де не знайшласяб святочно прибрана ялинка і де не співано „Stille Nacht heilige Nacht".

Це в Німців така загально люблена колядa, як у нас „Бог предвічний" і така поважна й гарна, хоч инша. Цілий тиждень перед Різдвом грають її всі катаринки і співають на всіх подвірях мандрівні співаки, між котрими попадаються навіть колишні оперові тенори, особливо з Росії. Щож — жити треба! Колишні графи й князі шоферують, можна й колишнім „оперовим штарам" (зорям) співати попід подвірями. Багато дечого змінилось на світі...

А Різдво не міняється. Як сто літ тому, так і тепер, після війни, Версаю і Льокарна, вулиці й площі обтикані ялинками, звичайними і благородними, сріблистими (Edeltanne). І так само попит на них великий і ціни розмірно високі. Цього року навіть вищі, як давніше. Хто гадав, що на святий вечір купить дешевше, або й даром дістане — завівся. В срібну неділю платилося пересічно дві марки за ялинку, на святий вечір брали по 20! (Визиск і Різдва не боїться).

І так само, як літ тому 50, деякі берлінські вулиці це прямо наша Зарваниця. Візьми таку Вільмерсдорферштрассе. Довга вона на яких 2 кільометри, а рівна, як лінія. Здовж одного боку крам, коло крама, хоч і без того ціла вулиця це самі склепи, як у Відні Mariahilferstrasse. І чого в тих крамницях нема! Від діточих забавок до одягів жіночих і до люксусу. Тільки що по склепах самі фабричні вироби, а тут більше домашнього промислу, особливо дешевих забавок, прикрас на ялинки і вбрання для дітей, бо діти на Різдво це тут найважніщі особи. Їх в першу чергу треба обдарувати.

А для дітей тепер нема забавки над медведя, над так званою „те